

Doc. MUDr. Desanka Výbohová, PhD.,
Univerzita Komenského v Bratislave,
Jesseniova lekárska fakulta v Martine, Ústav anatómie,
Malá Hora 4, 036 01 Martin

OPONENTSKÝ POSUDOK

habilitačnej práce MUDr. Zory Haviarovej, PhD.

„*Variabilita v periférnom nervovom systéme*“

odbor habilitačného konania: anatómia, histológia a embryológia.

Oponentský posudok bol vypracovaný na základe menovania za oponentku habilitačnej práce prof. MUDr. Danielom Pellom, PhD., predsedom Vedeckej rady Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach.

Téma práce

Téma habilitačnej práce je nesporne zaujímavá najmä pre klinikov v odboroch ako neurochirurgia a anesteziológia. Znalosť anatomických variácií v periférnom nervovom systéme môže významným spôsobom znížiť percento iatrogénnych poranení pri diagnostických či terapeutických výkonoch.

Formálna stránka práce

Habilitačná práca nemá tradičnú formu záverečnej práce so štandardnou štruktúrou a členením. Práca má charakter prehľadu (ako to aj sama autorka uvádza na str. 126 v kapitole 6) s uvedením a akcentáciou vlastných výsledkov. Pozostáva zo 6 kapitol s celkovým rozsahom 142 strán.

V jednotlivých kapitolách sa postupne venuje významu poznania variácií s definovaním pojmov variácia a anomália, následne anatómii, histológii a embryológii periférneho nervového systému a nakoniec podrobnejšie samotným variáciám hlavových a miechových nervov, a variáciám autonómneho nervového systému.

V niektorých kapitolách sú výsledky autorkinej práce vložené ako kópie publikovaných článkov (celkovo 7 vložených publikácií). V iných kapitolách sú výsledky zapracované do súvislého textu kapitoly s poznámkou, že boli publikované ako článok v časopise, vo vedeckom zborníku, prípadne na konferencii.

Jazyková a gramatická úprava, ako aj typografická úprava textu je na štandardnej úrovni.

Text je terminologicky presný, autorka uvádza anatomické názvy v slovenčine aj v latinčine.

Výsledky sú prezentované v tabuľkách a fotograficky dokumentované.

V zozname použitej literatúry je uvedených 220 zdrojov.

Metódy spracovania, materiál

Metódy a materiál nie sú uvedené ani špecifikované v samostatnej kapitole, možno ich však vyčítať z jednotlivých vložených publikácií. V časti štúdií tvorili skúmaný súbor kadávery bez fixácie, pričom pitva prebiehala do 24 hodín od smrti, v iných to boli fixované kadávery určené na anatomickú pitvu.

Ciele habilitačnej práce

Ciele habilitačnej práce nie sú špecifikované v samostatnej kapitole, možno ich však identifikovať z jednotlivých vložených publikácií.

Dosiahnuté výsledky a prínos

Výsledky autorkinho bádania sú uvedené vo forme 7 vložených vedeckých článkov alebo sú výsledky z publikovaných článkov zapracované do súvislého textu kapitoly s poznámkou, že boli publikované ako článok v časopise alebo vo vedeckom zborníku. Autorkine výsledky teda už prešli recenzným konaním.

Mnohé z prác, ktoré sú súčasťou predloženej habilitačnej práce sú publikované v impaktovaných časopisoch registrovaných v databázach SCI, Medline alebo Scopus, čo určite svedčí o kvalite výsledov autorkinej vedeckej práce.

Habilitačná práca prináša nové zistenia získané štúdiom (pitvou) súborov kadaverov o intradurálnych a extradurálnych variáciách hlavových nervov a ich spojkách, o intradurálnych a extradurálnych variáciách koreňov spinálnych nervov.

Súčasťou výsledkov práce sú aj kazuistiky variácií vzniku a priebehu nervov z plexus brachialis (nervus medianus, nervus musculocutaneus, nervus radialis, nervus ulnaris) a plexus lumbosacralis (nervus ischiadicus). Jednotlivé typy variácií sú náležite fotograficky zdokumentované a prehľadne klasifikované v tabuľkách.

Výsledky autorkinej práce sú nepochybne prínosom najmä pre neurochirurgov, neurológov a anesteziológov nakoľko znalosť variácií periférnych nervov môže významným spôsobom znížiť percento iatrogénnych poranení pri chirurgických výkonoch.

Aj keď žijeme v dobe, keď sú už dostupné kvalitné zobrazovacie vyšetrenia ako CT či MRI, nie vždy sú tieto schopné zachytiť jemné anatomické odchýlky, ktoré možno odhaliť pri anatomickej pitve. K získaniu uvedených výsledkov bolo potrebné vykonať desiatky pitiev čo si vyžadovalo nielen erudíciu ale i vytrvalosť vo vedeckom bádani.

Predkladaná práca je ukážkou aplikovanej anatómie a zároveň tak potrebnej spolupráce teoretikov a klinikov.

Pripomienky posudzovateľa

Moje pripomienky sú iba formálneho charakteru:

- Aj v prípade, že práca pozostáva z vložených kópií publikácií je možné do určitej miery rešpektovať štandardné členenie záverečných prác s úvodom, špecifikovaním cieľov, opisom metód a v časti výsledky komentárom spojiť publikované práce.
- Bolo by vhodnejšie rozhodnúť sa a zvoliť jednotný spôsob prezentácie výsledkov vo všetkých kapitolách, a to buď vložením publikácií alebo zapracovaním výsledkov už publikovaných do súvislého textu s uvedením citácií publikácií.
- Kvalita obrázkov č. 14 – 19 by mohla byť lepšia, je ťažšie rozoznať jednotlivé štruktúry.
- Obrázok č. 8 a č. 12 je ten istý, ale legenda k obrázku je iná, asi je jeden zle vložený. Pravdepodobne č. 8 má byť iný lebo v legende obrázku je len štruktúra 1-5, ale na obrázku je označených 7 štruktúr.
- V práci sa vyskytujú chyby v citovaní:
 - Na niektorých stranách chýbajú citácie úplne alebo chýbajú v niektorých odsekoch (napr. str. 17, 18, 20, 21, 28 - 33, 117, 118, 122 – 124)

- Citácie v zátvorkách aj keď ide o prácu viacerých autorov neuvádzajú et al. Napr. Str. 108 ...(Marathe, 2010; Haviarová, 2015) ...malo by byť ...(Marathe et al., 2010; Haviarová et al., 2015)
- Nejednotné citovanie viacerých autorov v zátvorkách - na jednom mieste podľa rokov vzostupne na inom mieste zostupne: napr. str. 106 ...(Le Minor, 1991; Kocabiyik, 2005)... a potom str. 107 ...(Guerra-Guttenberg, 2009; Simonetti, 1999; Fattal, 1998)...str.
- Na niektorých miestach sú skloňované latinské termíny: str. 100 ...za artériou axillaris, ...za artériou brachialis správne by malo byť za arteria brachialis ... za arteria axillaris
- Na niektorých miestach sú poslovenčené latinské termíny: str. 113 ...inervujúcim musculus sphincter ani externus, urethrálny sphincter, perineálne svaly... malo by byť musculus sphincter urethrae externus ...
- Nie je jednotné používanie skratiek – napr. v jednej vete je musculus vypísaný a hneď ďalší je so skratkou m. napr. str. 98 ... musculus gluteus medius a m. tensor fasciae latae...
- Na str. 93 sa píše...“ V tureckej kazuistike...“, správne by malo byť v kazuistike Yildiz et al. (2011).

Otázky pre autorku

1. Ktoré z opísaných variácií považujete za klinicky najviac relevantné pre neurochirurga?
2. Do akej miery je možné zachytiť variácie periférneho nervového systému pomocou dostupných diagnostických zobrazovacích metód?

Záver

Predložená práca spĺňa kritéria habilitačnej práce a preto

o d p o r ú č a m u d e l i ť
MUDr. Zora Haviarovej, PhD.

t i t u l d o c e n t

v odbore habilitačného konania anatomia, histológia a embryológia.

V Martine 13.4. 2022